

Nejčtenější současný brazilský spisovatel Paulo Coelho se narodil ve čtvrti Botafogo v Rio de Janeiru 24. srpna 1947 v rodině inženýra Pedra Queimy Coelha de Souzy. Přišel na svět po obtížném porodu, a proto ho jeho matka Lygie Araripe Coelhová, která byla hluboce nábožensky založená, nechala okamžitě pokřtít na klinice, kde se narodil. Narodil se ve stejný den a měsíc jako jeho literární vzor – argentinský spisovatel Jorge Luis Borges, na což je velmi pyšný. Obdiv k Borgesovi způsobil, že již jako dítě toužil stát se spisovatelem, což se nelíbilo jeho buržoazní rodině, která chtěla, aby se stal advokátem.

Dětství a mládí Paula Coelha nebyly jednoduché, neboť to byl temperamentní a svéhlavý rebel. Jeho otec pocházel z velmi tradiční rodiny, matka studovala na univerzitě muzejnictví. Mladý Paulo vůbec nesplňoval očekávání svých rodičů, ve škole moc neprosplával, takže ho dali do přísného jezuitského gymnázia sv. Ignáce v Rio de Janeiru, aby se naučil kázni. Disciplíně se zde sice naučil, ale jezuité v něm vzbudili hrůzu z náboženství, takže se stal ateistou. Sám o tomto období říká: „*Přesvědčili mě, že katolismus je ta nejhorší věc na světě, že je to jenom další sekta.*“ Na gymnáziu však také získal první místo v básnické soutěži.

Když mu bylo sedmnáct let, rodiče ho nechali zavřít do blázince, protože usoudili, že je na svůj věk nevyzrálý, popudlivý a zaujímá stále radikálnější a extrémističtější postoje. Tam ho personál považoval za nebezpečného blázna, nesměl vůbec ven, léčili ho spoustou léků a elektrickými šoky. Coelho odtud třikrát utekl. Pobyť v blázinci charakterizuje těmito slovy: „*V podstatě jsem byl idealista a v hloubi duše jsem si myslel, že je správné, aby někdo, kdo chce být spisovatelem, prošel každou zkušeností, včetně blázince, který se stal osudem tolika spisovatelů a umělců, počínaje Vincentem van Goghem. Považoval jsem to za součást svého osobního příběhu, své touhy po dobrodružství. V blázinci jsem psal básně, ale nakonec jsem utekl, protože jsem si dobře uvědomoval, že blázen nejsem.*“

Když v bouřlivém roce 1968 vznikají hnutí guerilly a hippies, nadchne se Coelho pro Marxe, Engelse a Che Guevaru. Zúčastňuje se pouličních demonstrací a manifestací. V té době hledá novou duchovní cestu, uchyluje se k halucinogenním drogám, k sektám a magii. Cestuje po Latinské Americe ve stopách Carlose Castanedy. Nakonec vyhověl otcovu přání a zapsal se na práva na riodejaneirské univerzitě. Zde však dlouho nevydržel a začal se věnovat divadlu. Za vydělané peníze odjel do Spojených států, které procestoval s hippies. Protože neměli dost peněz na nocleh, jezdili v noci, aby mohli spát v autobuse.

Po návratu do Brazílie si Coelho hledal práci. Začal vydávat nový časopis nazvaný 2001. Vyšlo sice jenom pár čísel, ale díky tomu se seznámil s producentem gramofonové společnosti CBS Raulem Seixasem, který ho zapojil do projektu „Básníku, ukaž svou tvář“. Tento projekt spojoval brazilské textaře. Koncem sedmdesátých let 20. století se stal Coelho úspěšným textařem, který psal texty k populárním písním pro slavné brazilské hvězdy (např. Jerry Adriani, Elis Regina, Maria Bethânia). Pro producenta a zpěváka Raula Seixase složil šedesát pět textů.

V době, kdy byl známý jako textař a vydělával spoustu peněz, se dostal z politických důvodů do vězení. Rodiče mu sehnali advokáta, který mu pomohl dostat se z vězení ven. Dva dny po propuštění z vězení byl i s manželkou unesen přímo na ulici paramilitární jednotkou na neznámé místo a oba byli mučeni. „*Byl to nejhroznější zážitek v mém životě*“, řekl v jednom rozhovoru Paulo Coelho.

Když vyvázl z únosu, rozhodl se skoncovat s drogami a černou magií a začal vést normální život. Pracoval pro různé gramofonové firmy. V roce 1976 odjel do Anglie, kde působil jako dopisovatel několika brazilských časopisů. Po třech nepovedených manželstvích se v roce 1981 oženil s malířkou Cristinou Oiticicovou, s níž je dodnes šťastně ženatý. Duchovně se vrací ke křesťanství. V roce 1986 vykonal sedm set kilometrů dlouhou pouť ve stopách středověkých poutníků do galicijského Santiaga de Compostela.

Do literatury vstoupil až ve svých čtyřiceti letech knihou *Mágův deník* (1987), který je inspirovaný právě poutí do Compostely.

Mimořádného úspěchu dosáhl svým druhým románem *Alchymista* (1988), jenž se stal největším brazilským bestsellerem všech dob. Je inspirován příběhem o společném snu ze sbírky Tisíc a jedna noc o cestě za pokladem. Jednoduchý děj

románu, jehož hlavním hrdinou je mladý pastýř ovcí Santiago, přesunul Paulo Coelho do současnosti. Hlavní myšlenkou celého příběhu není příběh sám, ale naděje, že v každém okamžiku života můžete jít za svým snem a že můžete i přes nepříznivé okolnosti svého snu dosáhnout, pokud ve svém úsilí vytrváte. „*Když něco chceš, veškerý vesmír spojí své síly, aby ti pomohl toho dosáhnout*“ – to je motto celého románu. Tuto větu, kterou mu řekl král tuláků před začátkem cesty k egyptským pyramidám, si Santiago vždy opakuje, když propadá beznaději, že se mu jeho sen vzdaluje. Na cestě za pokladem potká Santiago zajímavé osobnosti, prožije dobré i zlé, mnohému se naučí. Často se ocitá i v ohrožení života. Nakonec najde nejen poklad, ale i svoji životní lásku. Tento román, který byl vydaný ve více než 150 zemích a přeložený do 59 jazyků, patří mezi nejoblíbenější díla Paula Coelha, protože dává čtenářům odvahu i naději změnit život.

V autobiografické próze *Valkýry* (1992) líčí autor zkušenost z pobytu v Mohavské poušti v USA, kde v roce 1988 strávil se svojí ženou Christinou asi čtyřicet dní. Zde se snažil navázat kontakt se svým „andělem strážným“ – Božím poslem, aby se zbavil svých „démonů“ (drogy, touha po moci, svévole, nenávisť), kteří negativně ovlivňovali jeho předchozí život. Velkou roli v této etapě duchovního hledání hrají nejen „valkýry“, jež mu zprostředkovávají kontakt s Božím poslem, ale i jeho manželka, s níž právě prožívá manželskou krizi. Tento román, který je na pomezí literatury, okultismu a esoteriky, je hlásáním evangelia lásky v době proměňování světa po pádu berlínské zdi.

Milostný příběh mladé španělské dvojice je tématem románu *U řeky Piedra jsem usedla a plakala* (1994). Příběh, který se odehrává od 4. do 10. prosince 1993, začíná v Madridu a jeho převážná část se odvíjí na cestě do poutního místa Lurdy. Pilar a její přítel spolu prožili dětství. Po dvaceti letech se znovu setkávají jako dva dospělí lidé a znovu navazují vztah. Přítel, který Pilar v dětství miloval, se připravuje v Madridu na kněžskou dráhu. Pilar při společné cestě do Lurd nachází svoji ztracenou víru v Boha a rozhodne se, že se musí vzdát své lásky, aby se její přítel mohl věnovat svému poslání a daru od Boha – pomáhat bližním a léčit je. Je nešťastná a utíká. Prochladlá a unavená uléhá na promrzlou zem a je připravená zemřít. Vzbudí se až v klášteře, kam ji dopravil hlídač, a tím ji zachránil. Žena, která o ni v klášteře pečuje, jí poradí, ať sepíše svůj příběh a pak ho zahodí, neboť „*podle legendy je voda řeky Piedra tak studená, že*

všechno, co do ní spadne – listy, hmyz, ptací pera— se promění v kámen“. Tím se Pilar zbaví svého utrpení. Zatím její přítel pozná, že bez ní nemůže žít. Po opětovném setkání mu Pilar dá přečíst svůj příběh a oba se vydávají na společnou cestu životem.

Próza *Pátá hora* (1996) je apokryfem o počátcích působení proroka Eliáše, který žil v biblické době 9. století před Kristem.

V románu *Veronika se rozhodla zemřít* (1998) využil Coelho svoje vzpomínky na pobyt v psychiatrické léčebně. Příběh se odehrává ve Slovinsku. Mladá lublaňská knihovnice Veronika se rozhodne pro sebevraždu, protože má pocit naprosté všednosti a zbytečnosti svého života. Je však zachráněna a ocitá se v psychiatrické léčebně, kde poprvé si uvědomí, že chce žít. Seznamuje se s ostatními pacienty a jejich příběhy. Se schizofrenikem Eduardem, s nímž naváže citový vztah, se rozhodnou ze sanatoria utéct. Řada pacientů se však i přes kruté metody léčení nechce vrátit zpět do normálního života, protože se v léčebně nemusejí řídit pravidly společnosti. Další významnou postavou příběhu je doktor Igor, vedoucí lékař v sanatoriu, který experimentuje na pacientech, neboť píše disertační práci o Hořkosti, kterou si nese v sobě každý člověk. V této postavě se zmenšuje rozdíl mezi psychicky zdravými a nemocnými.

Román *Záhír* (2005) vychází z islámské tradice. Záhír znamená slovo nebo věc, na kterou člověk nemůže zapomenout a která jej ovládá. V Coelhoově románu je Záhirem žena, válečná zpravodajka Esther. Ta se záhadně ztratí svému manželovi, slavnému spisovateli. Po svém propuštění z vězení, kde byl zavřený pro podezření, že se zmizením Esther má něco společného, se spisovatel rozhodne pátrat po příčinách, proč ho manželka opustila. Brzy si však za ni najde náhradu, herečku Marii. Postupně však zjistí, že bez Esther nemůže žít. Aby ji znovu získal, musí vykonat očištnou pouť a změnit sám sebe. Román je plný úvah o manželství a kompromisech vzájemného soužití.

Hrdinkou románu *Čarodějka z Portobella* (2006) je Athéna, adoptivní dcera Libanonky a zámožného podnikatele z Bejrútu. Athéna přesídlí s rodinou do Londýna krátce poté, co v její zemi vypukne válka. Na univerzitě se seznámí s mužem, který se stane otcem jejího syna. Jako matka nemůže nemyslet na ženu, která jí dala život, a aby pochopila, jak ji mohla po narození opustit, vydává se tuto svou biologickou matku hledat do Rumunska. To, co Athéna na této cestě odhalí, změní navždy její život i životy lidí kolem ní.

Paulo Coelho je dnes jedním z nejčtenějších autorů. Podle agentury Reuters (8. října 2003) se řadí mezi tři nejúspěšnější spisovatele na světě. Jeho díla pravidelně obsazují čelná místa na žebříčcích bestsellerů na celém světě. K dnešnímu dni napsal celkem 19 knih, které vyšly v téměř 60 jazycích asi ve 150 zemích. Prodej jeho děl dosáhl téměř 56 miliónů výtisků. Je nositelem četných mezinárodních cen, např. Crystal Award, kterou uděluje Světové ekonomické fórum, a německé ceny Bambi. Francouzská vláda mu udělila řád Čestné legie. Je poradcem UNESCO pro projekt Cesty víry. Přes všechny tyto úspěchy a obrovskou popularitu mezi čtenáři mu kritika vytýká slabou literární úroveň jeho díla. Coelhoovy romány mají jednoduchý děj, většinou popisují osobní příběh, čtenáři zde nacházejí odpovědi na základní otázky naší existence a především naději na změnu svého života. Daniel Nemrava hodnotí Coelha takto: „...posedlostí autora je nenechat žádný prostor inteligenci čtenáře. To platí pro všechny jeho knihy. Nenajdeme v nich ani náznak skryté dvojznačnosti, symbolu či metafory, jejichž význam by nám autor dopřál odhalit. Vše je okamžitě polopaticky vysvětleno. Není nám nabídnut víc než jeden výklad. Romány tak můžeme nazvat didaktickými a adolescentními, velmi dobře přístupnými čtenářům, kteří prakticky nečtou. Přístupnost je zároveň podpořena prostým jazykem, až příliš naivním. Ironii bychom u Coelha těžko hledali.“